

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Олексій КУШНІР**, 1984 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2006 році Київський національний університет будівництва і архітектури за спеціальністю «Інформаційні управляючі системи та технології», здобув кваліфікацію магістра, виконав акредитовану освітньо-наукову програму 051 «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України, м. Київ, від «14» липня 2026 року № 150/52-14/90/26 на підставі рішення Вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури № 45 від «13» липня 2026 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої – Інноли НОВИКОВОЇ, доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури

Рецензентів

– Ганни ШПАКОВОЇ, доктора економічних наук, професора, професора кафедри будівельних технологій Київського національного університету будівництва і архітектури;
– Ніни ПЕТРУХИ, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури

Офіційних
опонентів

– Вікторії ГОНЧАР, доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;
– Ігоря ЧОРНОДІДА, доктора економічних наук, професора, проректора з навчально-педагогічної роботи Академії праці, соціальних відносин і туризму

на засіданні «01» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Олексію КУШНІРУ на підставі публічного захисту дисертації «Економічна діагностика операційної результативності ESG-трансформацій підприємств будівельного девелопменту» за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано в Київському національному університеті будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Наукові керівники: **Галина РИЖАКОВА**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури; **Юлія ТРАЧ**, доктор технічних наук, професор, професор Варшавського університету природничих наук (SGGW).

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація є актуальною і завершеною кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто автором. У роботі вирішено наукове завдання розвитку теоретико-методологічних засад і методичного інструментарію економічної діагностики операційної результативності ESG-трансформацій підприємств будівельного девелопменту. Запропонована методологічна платформа поєднує операційну, процесну та ESG-орієнтовану логіку оцінювання і спрямована на комплексне відображення продуктивності, процесної зрілості, довгострокової стійкості та здатності підприємства створювати економічну вартість.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, зокрема, у розробленні концептуальної моделі економічної діагностики, що інтегрує оцінювання ESG-суттєвості, систему діагностичних індикаторів, інтегральний ESG-індекс, цифрове інформаційно-аналітичне забезпечення та контур управлінського коригування. Удосконалено трактування ESG-парадигми як економічної основи трансформації операційної моделі підприємства, зміст категорії «ESG-трансформація підприємств будівельного девелопменту», підхід до оцінювання операційної результативності та процедури нормування, зважування й інтегрального агрегування показників. Подальшого розвитку набули положення щодо впливу фінансових, екологічних, соціальних, управлінських, цифрових і ризикових факторів на операційну результативність та методичне забезпечення ідентифікації економічних наслідків ESG-трансформацій.

Практичне значення результатів підтверджено їх використанням у діяльності ТОВ «Будівельна компанія Альфа-Сервіс» (довідка № 67 від 25.06.2026), ХК «Фомальгаут» (довідка № 142 від 17.04.2026), ТОВ «Партнер Констракшн» (довідка № 18 від 17.03.2026), Академії будівництва України (довідка № 14 від 21.01.2026), Інституту місцевого розвитку (довідка № 71 від 17.04.2026), а також у навчальному процесі Київського національного університету будівництва і архітектури (довідка № 54/2-08 від 18.03.2026) під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Економічна діагностика», «ESG-менеджмент», «Девелопмент нерухомості».

Дисертація написана державною мовою та відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 17 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 8 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 9 тез наукових доповідей у збірниках матеріалів наукових і науково-практичних конференцій. З урахуванням кількості співавторів заліковий обсяг публікацій у фахових виданнях становить 6 публікацій.

Статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б»:

1. Кушнір О. К. Економіко-аналітичні детермінанти трансформації бізнес-моделей підприємств на засадах біосферосумісті та сталого розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2026. № 1 (296). С. 64–69. DOI: 10.66416/2522-1620.1.2026.64-69.
 2. Кушнір О. К. Життєвий цикл об'єкта нерухомості як база формування ESG-орієнтованої вартості активів будівельного підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2026. № 2 (297). С. 110–116. DOI: 10.66416/2522-1620.2.2026.110-116.
 3. Кушнір О., Сторожук О. Економічна параметризація операційної резильєнтності підприємства в умовах переходу до біосферосумісної моделі розвитку. *Просторовий розвиток*. 2026. № 16. С. 581–590. DOI: 10.32347/2786-7269.2026.16.581-590.
 4. Предун К., Кушнір О. Економіко-організаційний інструментарій переходу енергетики України до сталого розвитку. *Просторовий розвиток*. 2025. № 12. С. 52–65. DOI: 10.32347/2786-7269.2025.12.52-65.
 5. Рижакова Г., Кушнір О., Федорова Я. Моделювання та прогнозно-аналітична оцінка структурно-трансформаційних змін у цифровізованій операційній системі підприємств-девелоперів. *Просторовий розвиток*. 2025. № 12. С. 66–77. DOI: 10.32347/2786-7269.2025.12.66-77.
 6. Предун К. М., Кушнір О. К., Почка О. Б. Аналіз галузевих трансформацій як передумови формування і розвитку біосферосумісності в енергетиці. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. DOI: 10.32702/2307-2105.2024.8.25.
 7. Федорова Я., Рижакова Г., Кушнір О. Концептуально-прикладні моделі сталого розвитку підприємств: дорожня карта та індикативна структура процесної зрілості. *Шляхи підвищення ефективності будівництва*. 2024. № 3 (53). С. 223–234. DOI: 10.32347/2707-501x.2024.53(3).223-234.
 8. Кушнір О., Кацюба І., Гулієв Д., Кирик Я., Веремєєв С. Цифрова реінженерія бізнес-процесів підприємств будівельного девелопменту: системно-інноваційні рішення та методологія впровадження. *Шляхи підвищення ефективності будівництва*. 2022. № 2 (49). С. 273–281. DOI: 10.32347/2707-501x.2022.49(2).273-281.
- Наукові праці, що представлені як тези доповідей у матеріалах наукових і науково-практичних конференцій:*
9. Кушнір О. К. Інструментарій бюджетування діяльності будівельних підприємств. *Налаштування освітніх траєкторій в підготовці менеджерів будівництва в контексті відбудови України*. Міжнародна Інтернет-конференція (Київ–Варшава, 30 травня 2023 р.). Київ: КНУБА. С. 14.
 10. Кушнір О. К. Цифрове адміністрування операційною діяльністю будівельних підприємств: особливості атрибуції методико-аналітичних інструментів. *Енергоощадні машини і технології*. V Міжнародна науково-практична конференція (22–24 травня 2024 р.). С. 40.
 11. Кушнір О. К. Управління операційною діяльністю будівельних підприємств у цифровому середовищі: особливості використання методичних та аналітичних інструментів. *Налаштування освітніх траєкторій в підготовці менеджерів будівництва в контексті відбудови України*. Круглий стіл (Київ–Варшава, 27 червня 2024 р.). С. 18.
 12. Кушнір О. К. Будівельний девелопмент у фокусі стратегічного цілепокладання: парадигмальний аналіз. *Проблеми генезису економіки інтелектуально-інноваційного капіталу*. IV Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 5–6 листопада 2024 р.). Київ: КНУБА, 2025. С. 405–407.
 13. Кушнір О. К. Врахування стратегій трансформації ОСУ підприємства-девелопера в будівництві на ґрунті об'єктно-цільового менеджменту та сучасних концепцій бюджетування. *Вектори управлінських, операційних, цифрових та технологічних трансформацій будівництва*. Бізнес-форум (29 жовтня – 1 листопада 2024 р.). Київ: КНУБА. С. 19.
 14. Кушнір О. К. Економіко-аналітичні підходи до планування та контролю бюджету будівельних підприємств. *Проблеми генезису економіки інтелектуально-інноваційного капіталу*. V Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 4–5 листопада 2025 р.). Київ: КНУБА, 2025. С. 797–801.

15. Кушнір О. К. Цифрові бізнес-екосистеми у будівництві: адаптивні механізми підвищення продуктивності та операційної резильєнтності підприємств. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами*. XI Міжнародна науково-практична конференція (5 грудня 2025 р.). Луцьк: ЛНТУ. С. 214–216.

16. Кушнір О. К. Архітектоніка індикаторних систем моніторингу стану та динаміки розвитку будівельних підприємств. *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України*. VIII Міжнародна конференція (12 листопада 2025 р.). Київ: Ліра-К, 2026. С. 303–307.

17. Кушнір О. К. Біосферосумісність як економічна категорія сталого розвитку: методологічні засади діагностики та управління. *Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку*. VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Київ, 15 квітня 2026 р.). С. 76–79.

Повнота викладення основних наукових результатів, висновків, рекомендацій та положень дисертаційного дослідження відповідає вимогам, що пред'являються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти та офіційні опоненти й висловили такі зауваження та дискусійні положення:

Голова ради – доктор економічних наук, професор НОВИКОВА Іннола Вікторівна, професор кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури, відзначила системний характер дослідження, позитивно оцінила інтеграцію ESG-факторів у предметне поле економічної діагностики операційної результативності та практичну спрямованість запропонованої інструментарію; висловила за присудження здобувачеві ступеня доктора філософії.

Рецензент – доктор економічних наук, професор ШПАКОВА Ганна Валентинівна, професор кафедри будівельних технологій Київського національного університету будівництва і архітектури, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Доцільно глибше адаптувати теоретичну конструкцію ESG до виробничо-технологічної специфіки будівельного девелопменту, чітко простеживши ланцюг «технічне рішення → використання ресурсів і параметри процесу → операційний результат → економічний ефект → ESG-результат».

2. Потребують чіткішого розмежування рівні операційної результативності: процес, об'єкт, проєкт, портфель проєктів та підприємство, оскільки агрегування показників між цими рівнями може мати різну економічну логіку.

3. Під час міжпідприємницького порівняння доцільно коригувати діагностичні індикатори з урахуванням технологічної та об'єктної неоднорідності: функціонального призначення, конструктивної системи, поверховості, матеріаломісткості, інженерної складності та тривалості будівництва.

4. Доцільним є введення коефіцієнтів стадії життєвого циклу та часу, оскільки економічна суттєвість одного й того самого ESG-фактора відрізняється на етапах проєктування, будівництва та експлуатації.

5. У блоці LCA/LCC варто чіткіше розділити втілені ресурсні та вуглецеві витрати, пов'язані з виробництвом матеріалів і будівництвом, та операційні витрати й викиди на стадії експлуатації.

Рецензент – кандидат економічних наук, доцент ПЕТРУХА Ніна Миколаївна, доцент кафедри менеджменту в будівництві Київського

національного університету будівництва і архітектури, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Доцільно більш формалізовано розмежувати поняття «результат ESG-трансформації», «ESG-результативність» та «операційна результативність» і показати причинно-наслідковий ланцюг від ESG-заходів через проміжні операційні ефекти до кінцевого економічного результату.

2. Потребує конкретизації механізм конвертації ESG-ефектів у вартісний результат підприємства через зниження операційних витрат, ризикової премії та вартості капіталу, зростання вартості активу або запобігання втратам.

3. До оцінювання варто включити витрати на саму ESG-трансформацію: CAPEX/OPEX, сертифікацію, аудит, цифрову інфраструктуру, навчання персоналу та перебудову процесів, а також чистий економічний ефект, строк окупності й альтернативну вартість.

4. Доцільно деталізувати розподіл економічного ефекту між учасниками девелоперського проекту та стейкхолдерами — девелопером, підрядником, власником, користувачем, кредитором і громадою.

5. Зв'язок інтегрального діагностичного показника з управлінськими рішеннями варто формалізувати через матрицю реагування або систему тригерів для перерозподілу бюджету, зміни ESG-пріоритетів, KPI, центрів відповідальності та антикризових заходів.

Офіційний опонент – доктор економічних наук, професор ГОНЧАР Вікторія Василівна, професор кафедри менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Доцільно чіткіше розмежувати категорії «сталий розвиток», «біосферосумісність» та «ESG-трансформація» за їх економічним змістом, функціями й рівнями застосування.

2. Потребує подальшої формалізації механізм трансляції макроінституційних ESG-змін на рівень підприємства через вартість капіталу, ціни ресурсів, регуляторні витрати, інвестиційні обмеження або інші вимірювані параметри.

3. Доцільно повніше обґрунтувати вибірку підприємств, період спостереження та процедури верифікації корпоративних даних, використаних для порівняння провідних українських будівельних компаній.

4. У твердженнях щодо зв'язку ESG із фінансовою стійкістю, інвестиційною привабливістю, вартістю капіталу та конкурентоспроможністю варто чіткіше відокремлювати встановлений емпіричний ефект, статистичну асоціацію та теоретично очікуваний причинний зв'язок.

5. Методологічна платформа виграла б від ширшої емпіричної валідації на панельних даних із використанням довірчих інтервалів, сценаріїв чутливості та перевірок стійкості результатів.

6. Архітектуру ESG-управління доцільно диференціювати за масштабом і рівнем зрілості підприємства, передбачивши базову, перехідну та розвинену моделі для різних типів підприємств будівельного девелопменту.

Офіційний опонент – доктор економічних наук, професор ЧОРНОДІД Ігор Степанович, проректор з навчально-педагогічної роботи Академії праці, соціальних відносин і туризму, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Потребує чіткішого розмежування вимушеної адаптації до регуляторних ESG-вимог і проактивної ESG-трансформації, що ґрунтується на власній економічній мотивації підприємства та формуванні довгострокової вартості.

2. Доцільно формалізувати стадії або рівні ESG-зрілості та послідовність інтеграції ESG у бюджетування, інвестиційні рішення й операційну діяльність у часі.

3. За широкої системи діагностичних індикаторів варто перевірити їх взаємозалежність та інформаційну надлишковість, зокрема за допомогою кореляційного або факторного аналізу чи ієрархічного агрегування, щоб уникнути багаторазового врахування одного ефекту.

4. Доцільно розмежувати випереджальні, поточні та запізнілі індикатори й урахувати часові лаги між реалізацією ESG-заходів та проявом економічних результатів.

5. Інвестиційний блок може бути посилений багатоперіодною моделлю, що враховує послідовність інвестицій, залишкову вартість, можливість відтермінування, реальні опції та ризик технологічного або стратегічного lock-in.

6. В інформаційно-аналітичному контурі доцільно передбачити просторовий коефіцієнт або GIS-шар ESG-суттєвості для врахування територіальної неоднорідності екологічних, соціальних і ризикових факторів.

Наведені зауваження та дискусійні положення мають уточнювальний, методичний і рекомендаційний характер, не заперечують одержаних автором наукових результатів та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи. Під час публічного захисту здобувач надав аргументовані відповіді на поставлені запитання та зауваження.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Олексію КУШНІРУ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої
вченої ради

Іннола НОВИКОВА

Підпис Новикової І. В. засвідчує
Вчений секретар Вченої
ради
Київського національного
університету
будівництва і архітектури

Микола КЛИМЕНКО